

Zig

Zig Zag Zug

LÄSFÖRSTÅELSE ÅK 4-6

Innehåll

Gör uppgifterna i den ordning du själv vill. Sätt en bock i rutan när du är klar med en övning.

Bakom dörren	3	☐	Giftigt	32	☐
Fredagsmys	4	☐	Argare och argare	33	☐
Innan och efter	6	☐	Storstäder	34	☐
Skrumelur	7	☐	Välj lycka!	35	☐
Konstiga djur	8	☐	Rent vatten	36	☐
Snabba skott	10	☐	Krasch och bang!	38	☐
Vad står det i meddelandet?	11	☐	Vitsigt	39	☐
Prata geografiska	12	☐	Historiedetektiven	40	☐
Hur tänker ni egentligen?	13	☐	En vanlig vecka	42	☐
Tavlan	14	☐	Sportreferat	44	☐
Stjärna eller planet?	15	☐	Sen ankomst	46	☐
Fakta och åsikt om sport	16	☐	Brott och straff	47	☐
Hugg ormen, eller?	18	☐	Semesterhälsning	48	☐
Hitta orden	19	☐	Fotbeklädnad	50	☐
Middag på stan	20	☐	Shoe Mania	51	☐
Känslor	22	☐	Korsord	52	☐
Vilket djur är jag?	23	☐	Låneord	54	☐
Regel eller lag?	24	☐	Smeknamn och öknamn	55	☐
Gestaltningar	25	☐	Vad blir det till middag?	56	☐
Skrock	26	☐	Väderleksrapport	58	☐
En miljon myggbett	28	☐	Mandala	59	☐
En tur i naturen	29	☐	Seglarexamen	60	☐
Robot	30	☐	En dag i fjällen	62	☐

Bakom dörren

Vilka har gömt sig bakom dörarna?
Byt ut varje bokstav mot bokstaven som kommer före i alfabetet så får du veta.

Dörr 1: HUND

Dörr 4: ROBOT

Dörr 2: TJUV

Dörr 5: TOMTEN

Dörr 3: MORMOR

Dörr 6: LILLEBROR

Fredagsmys

Läs beskrivningarna och skriv vilket snacks som beskrivs.

popcorn chips godis choklad ostbågar

På en åker odlas en grönbladig växt i långa rader. Om du gräver i jorden under de gröna bladen hittar du rotknölar. Om du skivar en knöl tunt och friterar skivorna i olja får du ett uppskattat tilltugg till fredagsmyset.

chips

Huden på en gris kokas i vatten. Proteinet i grishuden hamnar i vattnet. Proteinvattnet renas, avsaltas, förtjockas, steriliseras och torkas och blir till ett pulver som sedan används till att göra gelé. Gelén färgas och smaksätts och formas till nappar, råttor, bilar med mera.

godis

Majsmjöl och vatten blandas till en massa. Majsmassan värms upp i en maskin och pressas ut genom små hål. Knivar skär av massan som kommer ut ur hålen så att det blir små bågar. Bågarna stelnar och sprayas sedan med ostpulver.

ostbågar

Bönor från kakaofrukten skärs ner från ett träd. Bönorna får jäsa och torka för att få fram den typiska smaken. Sedan rostas bönorna och mals ner till en massa som man använder för att forma kakor i olika former.

choklad

Korn från den gula kolven som växer på majsplantan torkas. När de torkade kornen sedan värms upp spricker kornen och vänder sig ut och in. Stärkelsen som finns i kornet sväller till en vit fluffig massa.

popcorn

Vilken bild hör ihop med vilket snacks?
Skriv rätt siffra i varje bild.

1. popcorn
2. chips
3. choklad
4. godis
5. ostbågar

Innan och Efter

Vad hände innan och efter varje händelse? Leta i tabellerna efter orsaken och konsekvensen. Skriv orsakens bokstav före händelsen, och konsekvensens bokstav efter händelsen.

Orsak

Händelse

Konsekvens

I	Jag trampade på krossat glas.	E
N	Jag blev solbränd på stranden idag.	F
N	Jag åt upp hela godispåsen.	T
A	Hela familjen satt i vardagsrummet i mörkret.	E
N	Jag blev arg och bråkade med brorsan.	R

Orsak

Min lillebror retades och var superirriterande.	N
Jag var sugen på choklad och sötsaker.	N
Det blev strömavbrott i alla hus på gatan.	A
Jag glömde smörja in mig med solskyddskräm.	N
Jag tappade ett glas på köksgolvet.	I

Konsekvens

Min mage värker för att jag åt för mycket.	T
Jag fick ett skärsår på foten och blöder.	E
Vi fick tända stearinljus och mysa tillsammans.	E
Jag fick skäll och började gråta.	R
Min hud blev röd och svider och kliar.	F

Förklara vad orden betyder.

orsak: något som leder till något

konsekvens: ett resultat eller följd av något

Skrumelur

Rita en skrumelur med hjälp av instruktionerna. Läs igenom hela beskrivningen innan du börjar rita. Färglägg på slutet.

1. Skrumeluren har tre mörkgröna ben som ser ut som gurkor. Istället för fötter har den rosa hjul med svarta däck som den rullar fram på.
2. Ovanpå benen sväller den ljusgröna kroppen ut som en klump slime utan en enda rak linje. På magen sitter en orange navel som ser ut som en knapp.
3. Halsen ser ut som en silverfärgad vattenkran där den sticker upp ur klumpkroppen. Där halsen slutar hänger ansiktet som en sol, runt och ljusgult.
4. Längst ner på det runda hängande huvudet sticker 4 metallfjädrar ut och längst ut på dessa sitter de rödsprängda ögonen.
5. Ur den bananliknande lila munnen slingrar sig en lång smal röd tunga. Näsan ser ut som en grå legobit. Skrumeluren har inget hår på huvudet men vid halsroten växer det blått hår likt grästuvor.
6. Båda armarna sticker ut på vänster sida av kroppen likt träfärgade ätpinnar med händer längs ut som ser ut som genomskinliga maneter.
7. Skrumeluren håller i en blå ballong.

INDIVIDUELLA TECKNINGAR

Konstiga djur

Läs och para ihop varje text med passande bild.

Skriv textens nummer i bilden.

Macropinna microstom 1

Macropinna microstom har ett genomskinligt huvud som innehåller vätska. Inne i det vätskefyllda huvudet sitter de klotformade gröna ögonen som kan röra sig rakt framåt och uppåt. Eftersom fisken ser igenom sitt eget huvud får den kontroll över alla byten som finns runtomkring.

Alpeidae 2

Alpeidae är en räka som heter "pistol shrimp" på engelska. Pistol schrimp betyder pistolräka. Varför heter den så? kanske du undrar. Jo, en alpeidae har nämligen en jättestor klo som den kan smälla med så högt, och med en sådan kraft att den kan döda en liten fisk. När räkan slår ihop klon bildas en bubbla som far iväg med en hastighet på upp till 100 km i timmen. En alpeidae samarbetar ofta med smörbulten. Räkan bygger och tar hand om boet, medan smörbulten håller utkik efter faror.

Basiliken 3

Basiliken är en ödla som tack vare sina stora fötter och simhud mellan tårna kan springa på vatten. Den kan springa hela 5 meter på bakbenen när den försöker fly undan fiender under vattnet.

Vandrande blad 4

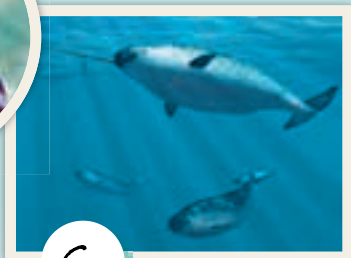
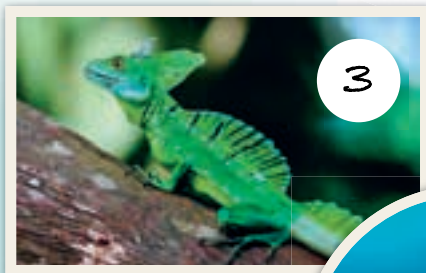
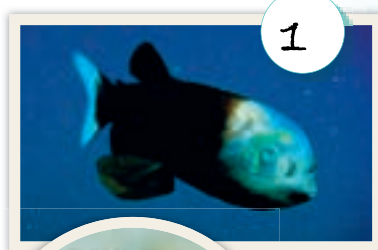
Kanske känner du till *vandrande pinnar*, insekter som ser ut som torra kvistar. Det finns också vandrande blad. De har breda, platta kroppar, som ser ut som löv till färg och form. När de går vaggas de med kroppen så att de ser ut som löv som vajar för vinden. Den gröna färgen och bladformen är ett bra kamouflage som gör att de vandrande bladen inte syns så bra. Det är därför svårt för deras fiender att upptäcka dem.

Stenfisk 5

Stenfisken har ett perfekt kamouflage. Den ser nämligen precis ut som stenarna på havsbotten. Den ligger gömd och osynlig för sina fiender och kan därför lätt fånga ett byte som simmar förbi. Stenfisken har ett kraftigt gift som den skjuter ut från taggar på ryggen.

Narval 6

Narvalen som lever i norra ishavet har en tand som är 3 meter lång och fungerar som ett spjut. Narvalen använder tanden till att fäktas med när den strider med andra hannar om en hona. Striden slutar ofta med en trasig tand och sår i pannan.

Svara på frågorna.

Vilket sorts djur är en smörbult? en fisk

Vilka två av djuren har ett perfekt kamouflage enligt texten?

Stenfisk och vandrande blad

Stryk över ordet som är fel och skriv det rätta ordet.

Alpheidae har en jättestor ~~svans~~ som den kan smälla med. klo

Vandrande blad hoppar med ~~kroppen~~ när de går. vaggar

Macropinna microstom har ett ~~litet~~ huvud. genomskinligt

Basiliken har stora ~~fenor~~. fötter

Stenfisken ser ut som stenarna på ~~stranden~~. havsbotten

Narvalen lever i ~~södra~~ ishavet nära isen. norra

Snabba skott

Läs om varje rekord. Leta efter rekordet i diagrammet, och skriv vilken sport rekordet handlar om.

Spelaren Ronny Hebersson sköt ett skott i 212 km/h.

Fotboll

Finska landslagsspelaren Otto Tikka sköt ett skott i 205 km/h.

Innebandy

Kim Andersson lyckades göra det då hårdaste skottet i världen i sin sport. Det blev ett skott på 160 km/h.

Handboll

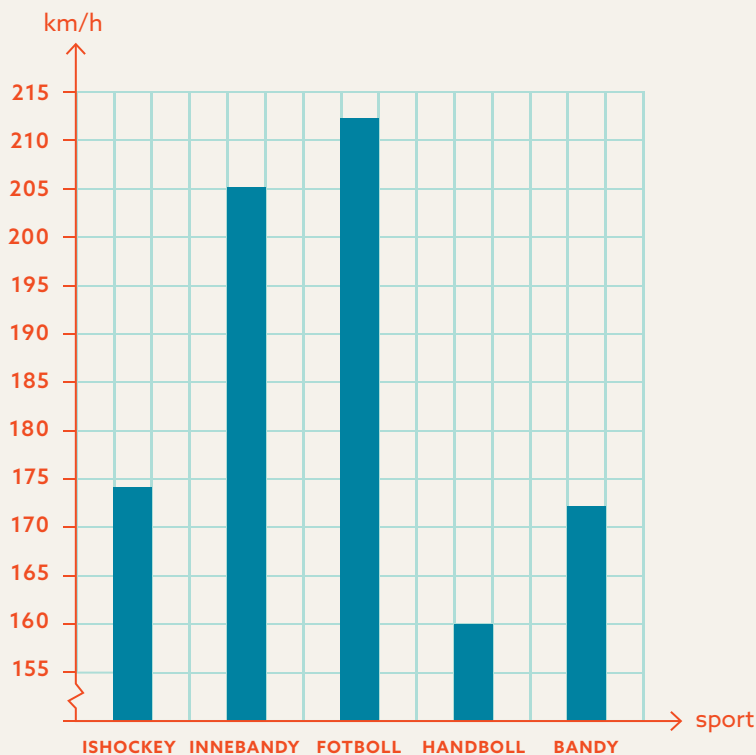
Per Fosshaug lyckades få iväg ett skott i 172 km/h.

Bandy

Shea Weber sköt ett skott med en hastighet på 174 km/h.

Ishockey

km/h = kilometer i timmen

Vad står det i meddelandet?

Stryk under alla förkortningar du hittar.

Obs.

Fr.o.m. lördag den 30 oktober kl. 14 t.o.m. måndag eftermiddag den 1 november kommer hus nr 17 på Vedg. att vara avstängt för bl.a. tapetsering och golvläggning p.g.a vattenläcka. Ni kommer därför inte att ha tillgång till el på ca 2 timmar, dvs. ni kan t.ex. inte laga mat eller titta på tv m.m. Vid frågor, ring 074-539 85 63.

Mvh fastighetsskötaren

Läs varje ord och leta efter rätt förkortning i tabellen. Skriv bokstaven vid rätt förkortning så bildas ett ord i tabellen.

- Ö. till exempel N. klockan G. på grund av
O. bland annat K. från och med A. cirka
F. med mera I. nummer R. Med vänlig hälsning
R. observera R. till och med
T. det vill säga N. gata

Ordet är: FÖRKORTNINGAR

Vilken information vill fastighetsskötaren ge?
Sätt kryss framför den viktigaste informationen.

- att ni inte kommer att kunna titta på tv
 att hus 17 kommer att tapetseras
 att ni inte kommer att ha någon elektricitet

mm.	F
t.ex.	Ö
t.o.m.	R
fr.o.m.	K
bl.a.	O
obs.	R
dvs.	T
kl.	N
nr	I
g.	Z
p.g.a.	G
ca	A
Mvh	R

Prata geografiska

Elin är sju år. Ni tittar tillsammans på en Sverigekarta och Elin försöker berätta för dig vad hon ser. Vad beskriver Elin? Välj bland orden i rutan och skriv på raden.

kust	väster	insjö	tätort	huvudstad
skala	gränser	Norden	älvar	fjäll

"Kartan är precis som på riktigt men mycket mindre ändå."

skala

"Stockholm är den största staden. Där finns regeringen och riksdagen."

huvudstad

"Om du tittar rakt på kartan så ligger Eskilstuna **vänster** om Stockholm."

väster

"Det finns linjer mellan Sverige och de andra länderna."

gränser

"Röda prickar på kartan visar att det bor många människor där. Ju större prick desto fler människor."

tätort

"Vänern är nästan som ett litet hav, fast inne i landet."

insjö

"De rinner från bergen hela vägen ut i havet."

älvar

"Sverige och de andra länderna i norr är tillsammans ibland."

Norden

"Längst upp i norra Sverige finns det många och höga bergskullar."

fjäll

"Nästan runt om hela Sveriges stränder finns det en vattenkant."

kust

Hur tänker ni egentligen?

Läs insändaren och svara på frågorna.

I tisdags berättade skolrådet att skolan tänker stänga fritidsgården, eftersom det inte kommer tillräckligt många elever från årskurs 5 och 6. Jag föreslår att ni genast ändrar ert beslut. Så här tänker jag:

Orsaken till att elever i årskurs 5 och 6 inte kommer till fritidsgården är för att man känner sig övervakad av ledarna. 12-åringar vill känna frihet efter skolan. Lösningen är "ledarfria" rum där vi kan hänga lite mer obevakat.

Konsekvenserna av att ni stänger fritidsgården är många och dåliga!

1. Var ska alla nöjda elever i årskurs 4 ta vägen? Ska de gå hem själva och sitta

med sina telefoner inomhus, säkert snaskandes på godis? Ni blir ansvariga för alla hål tänderna.

2. Eleverna på mellanstadiet kommer att dra runt i området, hänga utanför ICA och hitta på dumheter. Obs! Detta är inget hot från oss, utan mer en sanning. Vad gör man när man inte har någonstans att ta vägen ...

Jag kommer att göra en namninsamling från alla elever på skolan, deras föräldrar och kommunen som ska betala alla tandläkarkostnader. Jag kräver att ni ändrar ert beslut – omedelbart!

Agnes i klass 5B

Vilken är orsaken till att skolan har fattat ett nytt beslut?

Det är inte tillräckligt många elever som besöker fritidsgården.

Vilket är problemet, enligt Agnes?

Eleverna går inte dit för att de vuxna har för mycket koll.

Vilka olika grupper vill Agnes påverka med sin insändare?

tex. politiker, vuxna m.fl.

Tror du att en 12-årig elev kan påverka ett så viktigt beslut?

Sätt ett x på linjen.

Inte en chans! Kanske Absolut!
individuellt svar

Tavlan

Vad leker barnen på bilden? Blindbock

Vilken årstid är det på bilden? Sommar

Hur vet du vilken årstid det är? solrosor, gräs, åker, barfota

Vad får du för känsla när du ser bilden?

öppet svar

Beskriv bildens miljö med 5 beskrivande ord.

öppet svar

Bilden är från förr i tiden. Hur ser du det?

Barnens klädstil

Jenny Nyström har målat tavlan. Hur kan man veta det? Hennes
signatur står längst ner på tavlan.

Vad skulle du döpa konstverket till? _____

öppet svar

Vilket budskap har bilden, tror du?

öppet svar

Stjärna eller planet?

Vilken himlakropp är det? Skriv varje mening nummer under rätt rubrik.

stjärna

1	3	6	12	14
---	---	---	----	----

planet

5	7	8	9	11
---	---	---	---	----

måne

2	4	10	13	15
---	---	----	----	----

1. Du kan se tusentals ... på natten.
2. Det stora ljuset som lyser på natten är en ...
3. Karlavagnen har 7 stycken.
4. De är inte självlysande, men reflekterar solljuset.
5. Vårt solsystem har 8 stycken ...
6. Vår sol är en ...
7. Merkurius, Venus och Tellus är ...
8. De rör sig runt vår sol i banor.
9. Den största i vårt solsystem är Jupiter.
10. En sådan rör sig runt jorden.
11. Jorden är en ...
12. De är brinnande klot.
13. De flesta planeterna har ...
14. De är självlysande.
15. 1969 landade den första människan på vår ...

Fakta och åsikt om sport

Läs om de sex olika sporterna. Fundera på vad som är fakta och vad som är åsikt. Skriv F för fakta eller Å för åsikt.

F **E-sport** är en sport där man tävlar mot varandra i olika sorters datorspel.

Å Det är en rolig sport att hålla på med om man gillar datorer.

F E-sport är en förkortning av Elektronisk sport.

F **Parkour** går ut på att man ska ta sig förbi hinder på ett smidigt sätt utan hjälpmedel, genom att hoppa och rulla.

F En vanlig rörelse är *Dash jump*.

Å Dash jump är den lättaste rörelsen att utföra.

Å **Paintball** är en farlig sport och det gör ont när bollarna träffar kroppen.

F Spelarna blir uppdelade i lag och ska skjuta färgkulor på motståndarna.

F Vapnet man använder för att avfira bollarna med kallas *Markör*.

F **Agility** är en hundsport som kom från England till Sverige. Hunden springer i en hinderbana.

F Den hund som springer snabbast och klarar flest hinder vinner.

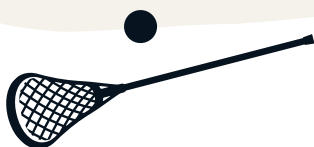
Å Alla hundar tycker Agility är jättespännande.

Å **Lacrosse** är en tuff och konstig sport.

F Lacrosse är som en blandning av handboll och ishockey och spelas på en gräsplan.

F Spelarna använder en klubba som ser ut som ett racket med triangelformad korg som man ska fånga en gummiboll med.

F **Goalball** spelas av synskadade idrottare men du får vara med även om du kan se. Då får du ha på dig ett par glasögon som gör att du inte kan se någonting.

F Det finns en pingla i bollen så att man kan höra var bollen är.

Å Alla måste testa Goalball!

Vilken sport skulle du vilja testa? Motivera.

ÖPPET SVAR

Vilken sport passar de flesta människor, tror du?

ÖPPET SVAR

Hugg ormen, eller?

På skyltarna är de sammansatta orden skrivna som två ord istället för ett ord. Ringa in de orden.

påtår = gratis påfyllning av kaffe
rödtunga = en slags fisk

Fikasugen?
Kaffe och kladd kaka 40:-
på tår 15:-

Morgon rockar! Leta efter
barn under kläder hos oss

Skägglippning
med rak apparat
hos herr frisör
150:-

BILLIG DANSK FÅR OST
OCH REN KORV

DAGENS:
Stekt röd tunga med
potatis bullar och
grön peppar sås

Restaurang Stek Spaden:
VI HAR SNABB MAT

ITALIENSK KUL GLASS
OCH SMARRIG MJUK GLASS

Skriv alla felaktigt särskrivna ord rätt.

kladdkaka, påtår, morgonrockar,
barnunderkläder, rakapparat, herrfrisör,
fårost, renkorv, rödtunga, potatisbullar,
grönpepparsås, stekspaden, snabbmat,
kulglass, mjukglass

Hitta orden

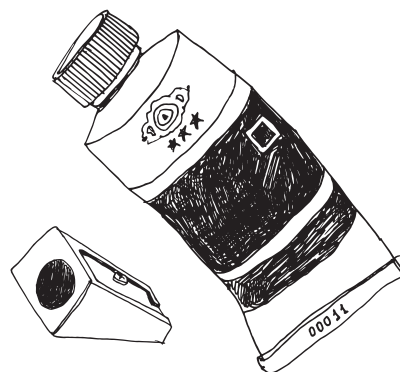
I rutmönstret gömmer sig 4 ord. Leta efter bokstäverna med hjälp av koordinaterna för att få fram orden.

Ord 1: A2 C6 G3 F4 B1

Ord 2: E5 H6 D2 A6 B7 C4

Ord 3: G7 C1 A4 H2 E7 D4 F3 B3

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	y	a	o	ö	r	f	e	i
2	t	k	å	n	f	z	h	s
3	r	r	d	t	y	ä	v	p
4	n	o	l	n	j	l	å	g
5	l	z	g	q	p	n	c	ä
6	s	h	a	m	ä	c	u	e
7	x	e	s	v	t	ö	k	b

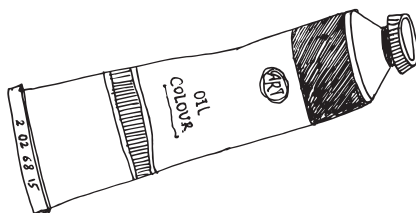

Skriv orden.

Ord 1: tavla

Ord 2: pensel

Ord 3: konstnär

Middag på stan

VARMRÄTTER

1. Grillade marinerade grönsaker med pistagenötter och vitlöksröra **90 kr**
2. Grillade köttfärspepp på ruccolabädd, lök, zucchini och pinjenötter **115 kr**
3. Kycklingfiléspett med paprika-crème och yoghurt **105 kr**
4. Grillmixtallrik med kycklingfilé, lamm- och nötfärspepp med avokadoröra **120 kr**
5. Grillad halloumiost med myntayoghurt och tomatsallad **115 kr**
6. Grillad lax med chiliflakes och avokadocrème **125 kr**
7. Grillad hamburgare med mixad sallad och friterad potatis **112 kr**

DESSERTER

1. Jordgubbspannacotta med sockerstekta pinjenötter **45 kr**
2. Chokladfondant med vaniljglass och pistagenötter **50 kr**
3. Tre sorters glass med chokladsås **40 kr**

TILLBEHÖR

- Bröd **20 kr**
Tomat- och persiljesallad **25 kr**
Mixad sallad **25 kr**

DRYCKER

- Läsk **15 kr**
Apelsinjuice **20 kr**
Citruslemonad **22 kr**
Mineralvatten **15 kr**
Kaffe och Te **30 kr**

Alla rätter kan fås som barnportion: 70 kr (gäller barn upp till 12 år)

Skriv svar på frågorna med hjälp av menyn på sidan 20.

Hur många varmrätter finns det att välja på? sju

Ringa in de vegetariska rätterna.

Vad kostar den billigaste vegetariska rätten? 90 kr.

Vilka varmrätter kan den som är allergisk mot nötter inte äta? Nr: nr. 1, 2

Vilka desserter kan den som är allergisk mot nötter inte äta? Nr: nr. 3

Vad kostar Kycklingfiléspett med paprikacrème och yoghurt

– för ett barn på 10 år? 70 kr.

– för ett barn på 13 år? 105 kr.

– för en vuxen? 105 kr.

Hur många tillbehör finns det? 3 st

Vilken dessert passar för den som inte gillar choklad?

Jordgubbspnacotta med sockerstekta pinjenötter.

Vad skulle du själv välja från menyn?

öppet svar

Varför heter restaurangen Libanon tror du?

tex; De serverar libanesisk mat.

Känslor

Läs och ringa in den känsla som passar bäst.

Jag fyller år om en vecka. Min önskelista är lång och jag hör att mamma och pappa prasslar i vardagsrummet om kvällarna.

förundran misstänksamhet rädsla **nyfikenhet**

Ebba fick en ny cykel av sina föräldrar igår, och hon fyllde inte ens år!

sorg **avundsjuka** hat rädsla

Min mormor är jättesjuk. Hon har fått cancer.

förhoppning sorg **oro** kärlek

När jag vaknade stod det en vas vid min säng. I vasen fanns tre röda rosor och ett kort med ett hjärta från pappa.

nyfikenhet **kärlek** misstänksamhet sorg

Min mamma hade lovat att jag skulle få hennes mobiltelefon, men nu när hon bytte så fick Stina den istället!

sorg hat **ilska** rädsla

Att gå hem själv från träningen är det värsta jag vet. Jag måste gå genom skogen när det är alldeles mörkt.

rädsla hat besvikelse oro

Imorgon åker vi till mormor och morfar på landet. Vi ska vara där hela sommaren med massor av bad, glass, mys och lek.

misstänksamhet **lycka** förundran avundsjuka

Jag förstår inte hur mamma, gång på gång, missar att låsa dörren till huset. Hur svårt kan det vara? I med nyckeln och lås om!

hat sorg nyfikenhet **förundran**

Vilket djur är jag?

Läs frågorna och de markerade svaren.
Försök lista ut vilket djur som beskrivs.

		Ja	Nej
1	Har du vingar?	☐	☒
2	Har du 4 ben?	☒	☐
3	Är du ett husdjur eller tamdjur?	☐	☒
4	Är du en växtätare?	☐	☒
5	Bor du i Sverige?	☐	☒
6	Lägger du ägg?	☐	☒
7	Är du stor?	☒	☐
8	Har du päls?	☒	☐
9	Gillar du att bada?	☒	☐
10	Har du tassar?	☒	☐
11	Är du brun?	☐	☒
12	Har du svans?	☒	☐
13	Gillar du värme?	☐	☒
14	Lever du vid Nordpolen?	☒	☐

Djuret är: Isbjörn

Vilka tre frågor gav dig mest hjälp? _____

öppet svar

Regel eller lag?

Du har många regler att följa varje dag, till exempel att inte gå med skorna på inomhus eller att godis bara är tillåtet att äta på lördagar hemma hos dig.

Men i samhället finns även lagar. Skillnaden mellan en regel och en lag är att lagen står i Sveriges lagbok, och om du bryter mot en lag begår du ett brott. Så är det inte med en regel. Ett straff kan du få oavsett om du bryter mot en regel eller mot en lag.

Skriv ett L om meningen handlar om en lag.

Skriv ett R om meningen handlar om en regel.

- R Du måste räcka upp handen i skolan om du ska svara på en fråga.
- L Du måste ha cykelhjälm på dig när du cyklar.
- R Du får inte använda din iPad mer än en timme om dagen hemma.
- L Du får inte ta en läsk i affären utan att betala.
- R Du får inte slänga mat du tagit i skolmatsalen.
- L Din mamma får inte köra bil om hon druckit alkohol.
- R Din lärare får ta din mobil under skoltid.
- R Du får inte ta bollen med händerna på fotbollsplanen om du är utespelare.
- L Din farmor får inte köra mot rött ljus i trafiken.
- R Du måste göra läxorna innan du leker med en kompis.
- L Du måste gå i skolan till och med årskurs 9.
- R Du får inte kasta ditt glasspapper på marken.
- L Du får inte fiska i sjön utan fiskekort.
- R Din syster får inte ta dina leksaker utan att fråga.

Gestaltningar

Vilka två ord från rutan passar till beskrivningen?

Skriv båda orden.

Jens drog ihop ögonbrynen och spände munnen. Han korsade armarna samtidigt som han stampade i golvet.

arg, ilsken

Farfars ögon glittrade och munnen sträckte sig från öra till öra när han slog armarna om mig och kramade mig hårt.

glad, lycklig

Mira ryckte till och tog ett steg bakåt med uppspärrade ögon. Hon förde handen till munnen, flämtade till och kände hur hjärtat rusade.

skräckslagen, rädd

Omar var långt borta i tankarna med ett larvigt leende på läpparna. Han fantiserade om hur Clo kom gående mot honom på nästa rast och frågade om de skulle hitta på något tillsammans efter skolan. En varm känsla strömmade genom korpen.

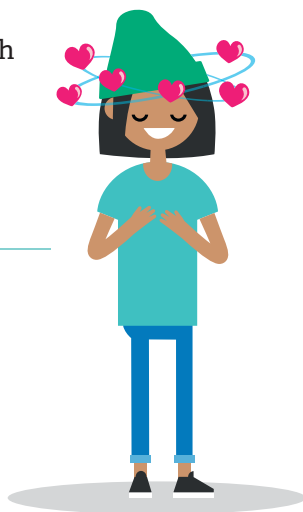
kär, förälskad

Jag stoppade in tandborsten i kylskåpet och hällde juice i tandborstglas. Jag släpade fötterna efter mig ut i hallen, tog på mig jacka och mössa och cyklade till skolan. Halvvägs framme upptäckte jag att jag fortfarande hade pyjamas och tofflor på mig.

sömnig, trött

Tor brydde sig inte om att värma den överblivna pizzabiten han hittade i kylskåpet, utan åt den kall. Han sköljde ner pizzabiten med en halv liter mjölk direkt från paketet.

hungrig, utsvulten

trött
skräckslagen
sömnig
rädd
arg
glad
ilsken
lycklig
kär
förälskad
hungrig
utsvulten

Skrock

Nej! Gå inte under stegen! Det ger otur.

Har du hört någon säga så här någon gång? En person som säger så kanske är skrockfull. Skrock är när man tror på en slags vardagsmagi som ofta handlar om sådant vi inte kan styra över, såsom kärlek, tur och ödet. Även om man vet att det inte ger otur att gå under en stege, så kan man ju aldrig vara riktigt säker...

Läs varje text och leta efter rätt skrock i rutan.
Skriv rätt siffra vid varje text.

1. Om du trampar på en A-brunn får du otur i kärlek.
2. Säg inte "Lycka till"!
3. Om du dödar en spindel börjar det regna.
4. Talet 13 är ett oturstal.
5. Om du krossar en spegel får du sju års olycka.
6. En svart katt på vägen betyder olycka.
7. Om tårtbiten faller på tallriken blir du inte gift.

13

5

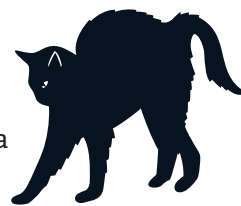
Förr var speglar extra dyra och kanske kom det här skrocket till för att man skulle vara extra varsam. En annan tanke är att din spegelbild visar en del av dig själv. Om du krossar spegeln dör en del av dig, men om du snabbt slänger salt över axeln så trollar du bort oturen.

6

Svarta katter kopplades ihop med häxor och djävulen. För att skydda sig kunde man spotta tre gånger över axeln.

3

Förr i tiden tyckte man att det var lyckobringande att ha spindlar inne i huset. En möjlig förklaring är att de åt andra skadeinsekter som man inte ville ha i sitt hus. Att döda spindlar gav därför otur.

7

Skrocket tror man kommer från 1800-talet. Det var viktigt för unga kvinnor att vara noggranna och skötsamma, och det var viktigt för en kvinna att bli gift. Den som var slarvig i hushållet kanske ingen man ville gifta sig med.

1

Ända sedan Sverige började med avloppsbrunnar har det funnits historier för att avskräcka barn för att trampa på brunnslock. Det vanligaste skrocket är att bokstaven A står för avbruten kärlek. Går du däremot på en brunnslock märkt med bokstaven K får du mycket kärlek.

4

Man tror att det kommer från Babyloniernas talsystem som bara gick till 12. Talet 12 var ett lyckotal och det näst följande talet blev därför ett olyckstal. Vissa hotell saknar våning tretton eller rum tretton för att inte skrämman upp gäster. Fast talet 13 är bara ett oturstal i vissa länder. I andra länder, t.ex. Italien, är talet 13 ett tur-tal.

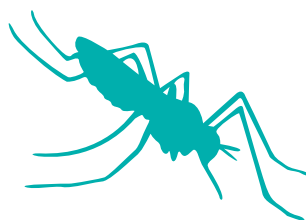
2

Om du önskar en skådespelare "lycka till" inför en föreställning kan hen bli arg. Det betyder nämligen otur. I England säger man "bryt ett ben" istället. Säg inte "lycka till" till en fiskare heller utan säg hellre "skitfiske". Då går det bättre!

En miljon myggbett

Skriv ett **S** i rutan om du tycker att påståendet är sannolikt.
Skriv ett **O** om du tycker det är osannolikt.

- Jag orkar inte gå hem från träningen. Det är två kilometer och tar minst en timme att gå!
- Hur mycket jag än tjatat på mamma envisas hon med att hålla upp soppa åt mig – hon håller flera liter i min tallrik!
- Om man tittar på iPads mer än två timmar om dagen börjar ens hjärnceller att långsamt dö.
- Ta hand om din mobiltelefon, Om glaset går sönder kan det kosta över 1 000 kr att laga.
- Ett sommarlov är långt – åtminstone ca 60–70 dagar.
- Röda eller rosafärgade godisbitar innehåller ofta färgämnet E120 Karminsyra. Det ämnet kommer från torkade löss.
- "Ja må hon leva uti hundra år!" sjunger man när någon fyller år. Men är det sannolikt att man lever i 100 år? *Här kan man tänka sig att även osannolikt är sannolikt :)*
- Ett maraton är 4 mil långt. Om du har bra kondition kan du springa ett maraton på under en timme.
- Om du kastar den där snöbollen på mig så kommer jag aldrig någonsin att förlåta dig!
- Jag var trött igår kväll. Jag måste ha somnat redan vid sju. Sen sov jag 15 timmar i sträck, och gick direkt till skolan på morgonen.
- Som vanligt firade vi midsommar på landet. Det regnade och var fullt av mygg. Jag fick en miljon myggbett!

En tur i naturen

Para ihop varje rubrik med rätt text.
Skriv rubrikens nummer bredvid texten.

1. En båttur 2. En golfturn 3. En svamptur 4. En skidturn

4

När du ska ut och motionera i naturen gäller det att ha på sig kläder i lager på lager. Det är bättre att kunna ta av ett plagg om man är varm än att ha på sig för lite och börja frysa. Ha inte heller för tjocka kläder eftersom du kommer att röra armar och ben en hel del. Du behöver en ryggsäck att lägga mat och dryck i. Solglasögon hjälper mot solen som reflekteras i snön. Många tycker om att ha en chokladkaka till hands för att snabbt få lite energi när man åkt en stund!

2

Ta på dig bekväma kläder eftersom du kommer att vara ute ganska lång tid i naturen. Packa ned ett regnställ som skyddar dig från skurar och stänk. Bekväma skor är ett måste, gärna med dobbar som hindrar dig från att halka omkring på gräset. Solglasögon och keps gör så att solen inte stör dig när du måste koncentrera dig som mest och slå ditt bästa slag. Eftersom en tur tar många timmar behöver du ta med mellanmål och dricka.

3

Packa ned en regnjacka, dryck och matsäck i en ryggsäck. Ta med en korg att plocka i. Om du går vilse långt in i skogen är det klokt om du också har med en laddad mobil. Stövlar skyddar mot ormar och väta, för även en torr sommar kan det vara blött i markerna. Och det är ju bra det, för annars växer det inte!

1

Eftersom en varm och skön sommardag snabbt kan bytas till en blåsig och regnig eftermiddag rekommenderas varma kläder som tål regnstänk. Se även till att dina skor inte är hala utan har en räfflad gummisula. Keps och solglasögon skyddar mot solen som reflekteras i allt vatten. Flytväst är såklart ett måste! I ruffen finns säkert ett kallt ställe att förvara matsäcken på.

Robot

Du har fått en robot. Innan roboten kan göra och säga vissa saker behöver den programmeras. Du får nu i uppdrag att programmera roboten.

Det här ska roboten kunna göra:

Roboten blinkar till en gång och säger: "Hej!". Höger hand vinkar och det kommer en ny blinkning. Roboten vinkar med vänster hand och sedan ett litet hopp. Roboten vickar på huvudet åt vänster. Roboten blinkar en gång till. Roboten hoppar igen och säger: "Jag är en robot". Roboten snurrar och vinkar med höger hand. Den hoppar till och berättar att den heter Robex. Robex säger "Hej, jag är en robot". Den blinkar och säger: "Jag är glad" och vinkar med vänster hand. Roboten säger: Jag är söt och blinkar. Den gör ett glädjeskutt och säger "Hej då".

HEJ!

a = hoppa

b = vicka på huvudet åt höger

c = vicka på huvudet åt vänster

d = vinka med höger hand

e = snurra

f = fnissa

g = nysa

h = sjunga en trudelutt

i = prutta

j = vissla

k = blinka

l = ljudsignal: pip

m = ljudsignal: alarm

n = vinka med vänster hand

o = säger "Hej!"

p = säger "Hej då."

q = säger "puss och kram"

r = säger "Jag är en robot."

s = säger "Jag är söt."

t = säger "Jag heter Robex."

u = säger "Jag är glad."

v = säger "Jag är trött."

w = säger "Jag gillar livet."

x = säger "Jag är trasig."

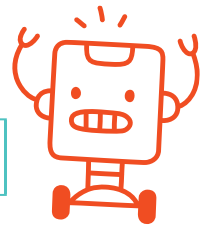
y = stopp

z = hela tiden

Här programmerar du koden:

K O D K N A C K A R E

D A T O R K U N S K A P

Pröva gärna att göra en egen beskrivning av vad Robex ska göra. Programmera sedan texten. Låt en klasskompis låtsas vara Robex och utföra din programmering.

Giftigt

Läs om brännässlan, maneten och huggormen.

Brännässlan har fullt med små ihåliga brännhår. De finns överallt utom på ovansidan av bladet. När du rör brännhåret, bryts det av och rispar hål i din hud så att giftet kan rinna in i din kropp.

Brännmaneter hittar du längs Sveriges västkust. Om din hud kommer i kontakt med en brännmanet bränns det till. Överallt på maneten, utom på ovansidan, finns nämligen nässelceller. Nässelceller är små kapslar fulla med gift. När du rör vid en brännmanet skickas ett gift ut från nässelcellerna och in i din kropp. Det enda stället som går att röra vid är ovansidan av maneten.

Huggormen är Sveriges enda giftorm. Den använder sitt gift till att döda sina byten. Huggormen har långa huggtänder med hål i. Med huggtänderna biter ormen sitt byte och genom hålen sprutar den sedan in giftet i bytets kropp. Ett huggormsbett kan vara farligt för en människa och för mindre djur är giftet dödligt, eftersom giftet snabbt sprider sig i en liten kropp.

Läs och ringa in rätt svar.

Vilken av arterna använder tänder för att spruta in sitt gift?

huggorm brännässla brännmanet

Vilken av arterna hittar du i vatten?

huggorm brännässla **brännmanet**

Vilken av arterna kan anfalla?

huggorm brännässla brännmanet

Vilken av arterna är inte ett djur?

huggorm **brännässla** brännmanet

Vilken av arterna ska du inte röra på ovansidan?

huggorm brännässla brännmanet

Vilken av arterna har vassa hårstrån?

huggorm **brännässla** brännmanet

Vilken av arterna skjuter ut giftet från små kapslar?

huggorm brännässla **brännmanet**

Vilken av arterna använder sitt gift för att döda?

huggorm brännässla brännmanet

Argare och argare ...

Rangordna de här orden från minst arg till mest arg genom att skriva siffrorna 1-5 framför orden (1 = mest arg, 5= minst arg).

4

RASANDE

2

ARG

3

ILSKEN

1

IRRITERAD

5

URSINNIG

Läs texten om den arga ekorren. Använd orden som bäst beskriver hur arg ekorren är i de olika situationerna.

Skrutt och ekollonet

Det bästa Skrutt visste var ekollon. Han älskade de mörkbruna nötterna som växte på den stora eken. Skrutt, som var en ekorre, var ofta irriterad för det var så jobbigt att få upp nötterna. Dagens ekollon var extra svårt att knäcka. Han började som vanligt med att banka ekollonet mot marken. Han råkade banka sig själv på tån och blev arg på sig själv för sin klumpighet. Han klättrade upp i trädet och släppte ekollonet mot stenen. Skrutt som nu var ilsken såg hur nöten studsade iväg för att sedan rulla iväg ner för backen utan att ha fått en enda liten spricka. Han tappade nu tålamodet helt och hållet. Han klättrade ner, rusade efter ekollonet och började rasande slå, sparka och hoppade på ekollonet. Han skrek och fräste och var alldeles ursinnig.

Storstäder

I tabellen kan du se Sveriges tio största städer år 2017.
Svara på frågorna med hjälp av tabellen.

Nr	Stad	Län	Befolkning
1	Stockholm	Stockholms län	1 372 565
2	Göteborg	Västra Götalands län	549 839
3	Malmö	Skåne län	280 415
4	Uppsala	Uppsala län	140 454
5	Västerås	Västmanlands län	110 877
6	Örebro	Örebro län	107 038
7	Linköping	Östergötlands län	104 232
8	Helsingborg	Skåne län	97 122
9	Jönköping	Jönköpings län	89 396
10	Norrköping	Östergötlands län	87 247

Vilken är Sveriges näst största stad?

Göteborg

I vilket län ligger Stockholm?

Stockholms län

Hur många bor i Västerås?

110 877

Vilka län har två städer med på listan?

Östergötlands län
och Skåne län

Vilken stad ligger precis före
Norrköping på listan?

Jönköping

Vilken stad är störst av Malmö och
Helsingborg?

Malmö

I vilka städer tror du att de flesta
pratar skånska?

Malmö, Helsingborg

Välj lycka!

Vad kan du göra för att må bra och vara glad? Läs meningens och stryk symbolen. Leta efter motsatsen och rita symbolen där.

- Sitt uppe och spela dator, titta på fi lm eller chatta på nätterna. Se sur ut och var gnällig.
- Sitt stilla hela tiden.
- Hata allt och alla.
- Var ensam så mycket som möjligt.
- Var bara inomhus där det är varmt och torrt.
- Strunta i att satsa på saker i livet.
- Rör inte andra människor eller djur.

- Krama nära och kära eller klappa på ett djur.
- Var med familj och kompisar så mycket som möjligt.
- Försök att förlåta och hjälpa andra.
- Sätt mål och jobba för att nå dem.
- Le/skratta ofta och var tacksam.
- Gå och lägg dig i tid och sov ordentligt.
- Gå ut och gör saker utomhus, gärna i naturen.
- Träna eller se till att du rör dig en liten stund varje dag.

Vilken punkt behöver du bli bättre på? Varför?

öppet svar

Rent vatten

Flera miljarder människor på vår jord saknar rent vatten. Det finns många orsaker till det. Öknen breder ut sig mer och mer på grund av att klimatet förändras, men också för att träd huggs ner. En annan orsak är att vattnet förorenas av industrier som inte renar vattnet som de har använt. När vattnet blir förgiftat, blir också fisken och människorna förgiftade.

Bristen på toaletter är också ett problem. Många människor tvingas att använda öppna fält, sjöar och floder som toalett. Det gör att vattnet blir smutsigt. Då går det inte att dricka eller använda till matlagning. När människor saknar rent vatten sprids sjukdomar. De flesta av alla sjukdomar

som drabbar barn i fattiga länder beror på att rent vatten saknas.

På vår jord finns egentligen mycket vatten. Hela tre fjärdedelar av jordytan består av hav, men i haven är vattnet salt och går inte att dricka. Av allt vatten som finns på vår jord är 97 procent salt, och bara tre procent är sötvatten. Det mesta av sötvattnet finns som is i glaciärer. Så av allt vatten som finns på jorden är bara en procent rinnande sötvatten från sjöar, älvar, bäckar och åar.

Vattnet används inte bara till att dricka och laga mat med. I cirkeldiagrammet på nästa sida kan du se vad vatten används till mer.

Läs texten på sidan 36. Dra streck till rätt förklaring.

förorenas	odling av mat
jordbruk	smutsas ner
industri	i hemmen
hushåll	där man tillverkar saker som kläder och bilar

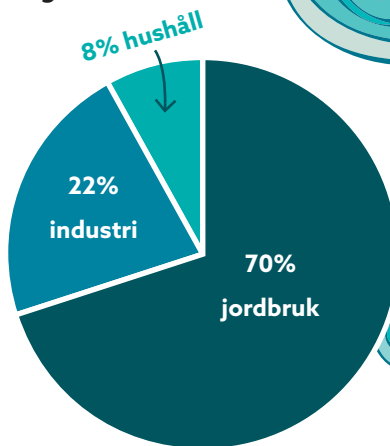
Titta på cirkeldiagrammet och svara på frågorna.

Hur stor del av vattnet används ...

i hemmen? 8%

till jordbruk? 70%

till industrier? 22%

Är det sant eller falskt? Sätt X.

	S	F
Det finns mycket vatten på vår jord.	X	
Det finns mycket sötvatten på vår jord.		X
Det mesta av sötvattnet finns i haven.		X
Haven består mest av saltvatten.	X	
En orsak till vattenbrist är att industrier förorenar vattnet.		X
En orsak till vattenbrist är att fiskar förorenar vattnet.		X
Bara en procent av vattnet på jorden är rinnande sötvatten.	X	

Krasch och bang!

Orden i rutan kallas för *onomatopoetiska* ord. Det är ord som härmnar ljud. Skriv de ord från rutan som passar i texten.

pang	prutt	smack
krasch	knak	klick
brak	swish	bang

Nellie tappade sin mobiltelefon i stengolvet med en krasch.

Med ett swish förde mamma över pengar till telefonen.

Utomhusmöblerna blåste omkull med ett väldigt brak.

Fanny satte nyckeln i låset, som öppnades med ett klick.

Pang/bang ! Det ekade i hela huset när brorsan smällde igen dörren.

Syrran pussade sin pojkvän på munnen med ett smack.

När man tecknar serier brukar man använda pratbubblor som hjälper till att visa ljudet som ordet vill säga.

Vilken bubbla passar ihop med orden?

Skriv rätt ord i bubblan.

Vitsigt

Skriv svaret på gåtorna med hjälp av orden i rutan.

Vilken är sjömännens vanligaste sjukdom? vattkoppor

Var i världen kan man aldrig ha fel? i Eiffeltornet

Varifrån kommer alla flygmyror? från stackmolnen

Hur gick det med pokerspelandet igår? Dåligt, jag fick spader och nu är jag helt knekt!

Vad är en groda utan ben? hopplös

Vem är dummast i radiostudion? mikro-fånen

Vilken är brandmännens favoritsport? brännboll

Var finns det billiga kor? i Ko-rea

Vad kallas fårets barn? bäabisar

Kan hundar verkligen räkna? Ja, de är förtjusta i matte.

brännboll
hopplös
i Ko-rea.
vattkoppor
i Eiffeltornet
Ja, de är ofta förtjusta i matte.
bäabisar
från stackmolnen
mikro-fånen!
Dåligt, fick spader och
nu är jag helt knekt!

Historiedetektiven

Vad har de här historiska föremålen använts till? Läs om varje föremål och välj det alternativ som du tror är rätt. Ringa in siffran framför det rätta svaret.

- 1 Den här 6 000 år gamla flintastenen tror man satt fast i ett träskaf. Verktuget användes antagligen till att skära säd med på bondens åker.
- 2 Den här gamla stenen använde frisörerna på medeltiden till att locka hår med. De värmden stenen i elden och snurrade sedan håret runt så att det blev vackra skruvlockar.
- 0 Den här 3 000 år gamla flintstenen hittades i Egypten. Man tror att den har tillhört den mäktige faraon Tuthankamon som samlade på flintastenaar.

-
- 0 Bilden föreställer en träbänk som fanns i kyrkorna på medeltiden. På dessa träbänkar satt människorna och lyssnade på gudstjänsten. I de runda hålen i ryggstöden hängde man halsdukar och paraplyer.
 - 8 Anordningen på bilden är en medeltida tandläkarstol som användes när smeden drog ut tänder. För att förhindra att patienten gjorde motstånd sattes huvudet fast i det stora hålet i mitten och händerna i de små hålen på vardera sida om huvudet

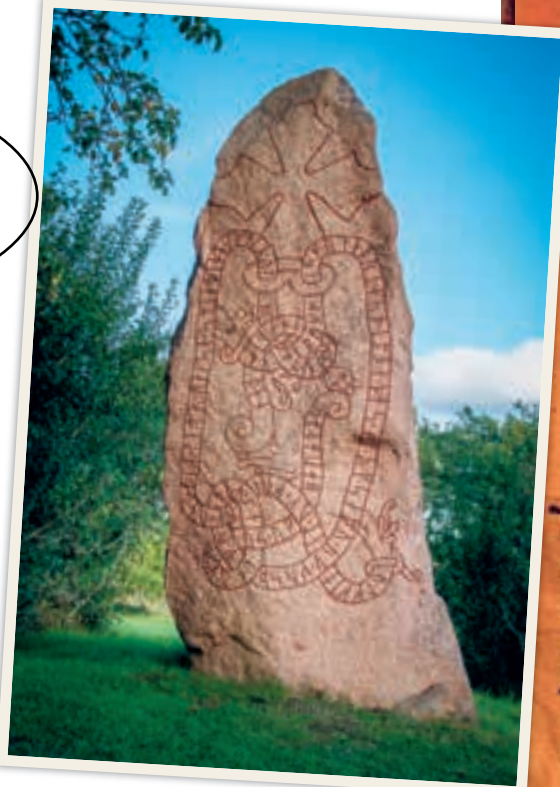

- 9 På medeltiden kunde en brottsling straffas med att sättas i en stupstock. Där fick man hänga med huvud och händer i stocken mitt på torget i byn och skämmas.

6 Den här skriftliga källan hedrade en mäktig man som dött. Sådana här källor finns kvar på olika platser runt om i Sverige och kan berätta historier för oss om hur människor hade det för 1 000 år sedan. Fast då behöver du kunna runskrift.

7 Den här skriftliga källan användes som reklampelare för att göra reklam för olika saker. En skomakare till exempel använde sådana för att göra reklam för sina skor.

8 Den här skriftliga källan användes som trafikskylt för att varna för farliga djur. Just den här stenen varnar för en stor farlig slingrande orm.

3 Saxen på bilden är en svensk nagelsax från 1700-talet. De rika herrarna i storstäderna tyckte om fotvård och det var mode att ha välklippta tånaglar.

4 Maskinen på bilden är en antik häftapparat som användes av munkarna i klostren när de skulle häfta ihop böckerna de skrivit för hand.

9 Tången på bilden är en sockertång som användes till att klippa bitar från sockertoppar. Socker-
toppar var en kon av pressat socker, socker-
bitarnas föregångare.

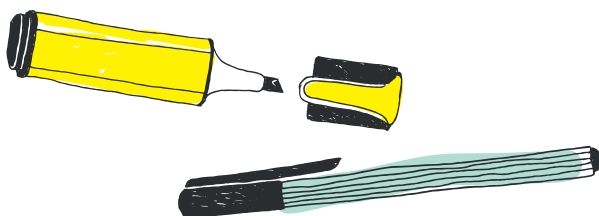
Skriv nu i rutorna här nedanför de siffror som du har ringat in. Då blir det ett årtal. Det året landade den första människan på månen (se s. 15).

1	9	6	9
---	---	---	---

En vanlig vecka

I hallen hos familjen Bergström finns ett schema. Där skriver familjen allt som ska hända under veckan. Så här ser schemat ut för vecka 18.

	Kajsa	Laura	Måns	Matilda	Magnus
M	Kajsa handboll 16–17	piano kl.15.20	idrott	Mormor till Oslo. Skjutsa till stationen kl.17.00.	Magnus på jobbresa till Växjö, hemma på onsdag.
T	handboll 17–18, sover över hos Svea.	idrott	fotboll 18–19.30	sista dag att anmäla till sommarfesten	köpa virke till nya altanen
O	idrott	Laura fri-idrottsdag. Kom ihåg matsäck!	sista dagen för bibliotekslånet	Buster till veterinären kl. 10.00	vattna mormors blommor
T	idrott	idrott	fotboll 17–18.30	på middag med jobbkompisar	Fönsterputsaren kommer, lägg ut nyckel.
F		piano kl. 14.00	idrott	hämta bilen på verkstaden	Pizzahäng med familjen Sundbom. Beställ pizzor!
L	Kajsa vill ha lördagsgodis!	Laura på bio med Evelina	fotbollscup i Stureby, kl. 11–18	hämta mormor på stationen kl. 22.00	innebandy kl.11
S	söndagsmiddag med farmor och farfar	söndagsmiddag med farmor och farfar	söndagsmiddag med farmor och farfar	söndagsmiddag med farmor och farfar	söndagsmiddag med farmor och farfar

Vilka medlemmar består familjen Bergström av? Kajsa, Laura, Måns, Matilda och Magnus

Vad heter mamma och pappa Bergström? Matilda och Magnus

Vad heter familjens husdjur? Buster

Hur många dagar i veckan spelar Måns fotboll? 2-3 dagar

Vilket av barnen spelar ett musikinstrument? Laura

Varför måste Magnus beställa pizzor på fredag?

De ska få beök av familjen Sundbom.

Varför kan inte Kajsa leka med någon efter skolan på tisdag?

Hon har handbollsträning 17-18.

Vem kommer på torsdag? Fönsterputsaren

Vad gör hela familjen på söndag? Äter middag med farmor och farfar.

Mormor är bortrest i veckan, vart åker hon? Oslo

Vad måste familjen hjälpa mormor med? Vattna blommorna.

Var någonstans spelas Måns fotbollcup? i Stureby

Vad måste Matilda ha gjort senast tisdag? Anmäla till sommarfesten.

Vad ska Kajsa göra efter handbollsträningen? Sova över hos Svea.

Vilken dag ska Laura ha matsäck med sig till skolan? Onsdag

Vem ska gå på bio i veckan? Laura

Magnus ska åka bort med jobbet, vart åker han? Växsjö

Sportreferat

Läs texten.

Matchen mellan Kvarnsbo IK och IFK Askeby blev jämn. Spelet böljade fram och tillbaka över båda lagens planhalvor. I fjärde matchminuten fick Kvarnsbos Pernilla Svensson gult kort för en kapning när hon fällde IFK:s vänsterback Johanna Ek.

I 39:e minuten fick IFK ett gyllene läge att ta ledningen, när den unga israeliska talangen Adira slet sig loss från Askebys försvarare. Men skottet tog i ribban och de första 45 minuterna var resultatlösa.

Det blev endast ett byte i paus, Kvarnsbos amerikanska Hope Johnsson ersatte Erika Alm som hade skadat låret.

Första halvlek blev en målsnål historia,

men det ändrades i andra halvlek, då hände allt – ketchupeffekten. I 56:e minuten sparkade Kvarnsbos Hope Johnsson in ett långskott. **Vackert!** Och fyra minuter senare var det dags igen. Den här gången var det Askeby IFK:s brasilianska Marta som nådde högst på en hörna, nick i mål. I 15 minuter från slutet var Hope framme igen, skott i målvaktens högra hörna. **Oslagbart!**

I matchens näst sista minut blev det hat-trick. Hope klackade nämligen in sitt **tredje mål!**

Glada Kvarnsbofans hyllade sina hjältinnor efter domarens slutsignal.

Aftonpostens Johanna Målberg

Dra streck mellan orden och rätt förklaring.

ketchupeffekten	när något gungar fram och tillbaka
kapning	utan resultat
resultatlös	någon som är riktigt bra på något
hat-trick	när någon gör 3 mål i samma match
talang	när man firar någon som gjort något bra
hylla	när en spelare fäller en annan spelare
referat	när något återberättas
bölja	först händer inget – sen händer allt

Svara på frågorna.

Vilken sport handlar referatet om? Fotboll

Skriv en ledtråd i texten som hjälper dig att förstå vad referatet handlar om.

en spelare sparkade in ett långskott

Vilka två lag spelade mot varandra?

Kvarnsbo IK och IFK Askeby

Skriv namnet på en spelare i varje lag.

Hope Johnsson, Pernilla Svensson, Erika Alm och Johanna Ek, Marta, Adira

Det fanns spelare från tre olika länder med på planen, vilka länder?

1: Israel 2: Brasilien

3: Sverige

Hur många minuter var en halvlek? 45 min. hela matchen? 90 min.

Varför bytte Kvarnsbo ut Erika Alm mot Hope Johnsson?

Erika hade skadat låret.

Vad heter journalisten som har skrivit referatet? Johanna Målberg

Vid tre tillfällen har journalisten använt ! efter ett ord. Ringa in orden. Varför har hon använt utropstecken istället för punkt tror du?

Det är utrop.

Hon vill göra referatet lite mer dramatiskt.

Sen ankomst

Kajsa kommer försent till skolan och hennes förklaring är rörig. Vad hände först och vad hände sen? Läs Kajsas förklaringar och skriv 1 för det som händer först, 2 för det som händer sedan osv.

1 Som vanligt tog jag cykeln till skolan. ~~B~~

3 Lastbilen kom så nära att jag behövde cykla uppför trottoarkanten. R

6 Jag surade över pappa och däckets när jag ledde min punkterade cykel hem igen. Ö

4 Stöten mot trottoarkanten gjorde att cykeldäcket tappade luften. T

2 På väg till skolan fick jag möte med en stor lastbil. O

5 Mitt cykeldäck är jättegammalt och pappa har lovat att byta det. F

7 Jag fick gå hela vägen till skolan men jag skyndade mig. R

11 Biblioteket ligger på andra sidan skolan. Typiskt! R

9 Klassrummet var helt tomt, konstigt tyckte jag. L

8 När jag kom fram till skolan sprang jag direkt till klassrummet. K

10 Då kom jag på att vi alltid går till skolbiblioteket på onsdagar. A

12 Och därför kom jag försent! ~~A~~

Skriv bokstäverna som står efter meningarna, i den ordning som allt händer. Då bildas ett ord.

1	B	2	O	3	R	4	T	5	F	6	Ö	7	R	8	K	9	L	10	A	11	R	12	A
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	----	---	----	---

Brott och straff

Brott är när man gör något som inte är tillåtet enligt lagen. Den som har begått ett brott får ett straff. Straff kan vara fängelse eller böter. Böter betyder att man som straff måste betala en summa pengar.

Läs påståendena och skriv **S** för sant och **F** för falskt. Använd tabellen nedanför för att hitta rätt svar.

- S **Stöld** betyder att stjäla (ta) något värdefullt från någon annan.
- S **Snatteri** är en sorts stöld.
- F **Skadegörelse** ger livstids fängelse.
- F **Mord** kan i Sverige ge dödsstraff.
- F **Misshandel** och skadegörelse är samma sak.
- S **Rattfylleri** kan ge fängelse i sex år.
- F **Rån** betyder att stjäla av misstag.

Exempel på brott	Beskrivning av brottet	Straff
snatteri	att stjäla något som inte är värt så mycket i pengar	böter eller fängelse i högst 6 månader
stöld	att stjäla något som är värt mycket pengar	böter eller fängelse i högst två år
rån	att stjäla genom att hota med t.ex. vapen, eller använda våld	fängelse i minst ett år och högst sex år.
rattfylleri	att köra bil med alkohol i kroppen	böter eller fängelse i högst sex månader
misshandel	att skada en annan person	fängelse i högst två år
skadegörelse	att medvetet skada det som någon annan äger	böter eller fängelse i högst sex månader.
mord	att medvetet döda en annan människa	tio års fängelse eller livstids fängelse

Semesterhälsning

När du är ute och reser kanske du gör ett inlägg på sociala medier – ett foto och en text om var du är. Förr i tiden skickade man ofta vykort när man var ute och reste.

Läs baksidan på vykortet och skriv siffran i rätt bild.

Hej mamma och pappa!

Människor är verkligen inte kloka ibland! Nu har jag just besökt San Fermin-festivalen i Pamplona. En festival med kul festligheter – men även skräck. Visste ni att hundratals människor varje år springer frivilligt längs en gata så fort de kan med livsfarliga tjuvar tätt bakom sig. Helt galet att göra detta bara för att visa sig modiga.

Skräckblandade Hälsningar
Anna i norra Spanien

1

Thord och Lisbeth Karlsson
Solgatan 16
451 94 Vänersborg
Suecia

Hej mamma och pappa!

Nu är jag i Berlin. Tänk att denna fina stad en gång var uppdelad mellan två krigande makter. Ofattbart att man murade in befolkningen i en halv stad. Det måste ha varit ett helt fantastiskt år 1989 när muren revs och Öst- och Västberlin äntligen blev Berlin igen.

Tudelade Hälsningar
Anna i Tyskland

2

Thord och Lisbeth Karlsson
Solgatan 16
451 94 Vänersborg
Schweden

Hej mamma och pappa!

Jag ska strax gå upp 296 trappsteg i en av de konstigaste byggnader jag sett, ett nästan 900 år gammalt torn här i Pisa som tog 187 år att bygga. Vi får se om det står kvar i 900 år till. Är inte helt säker på det.

Sneda Hälsningar,
Anna i Italien

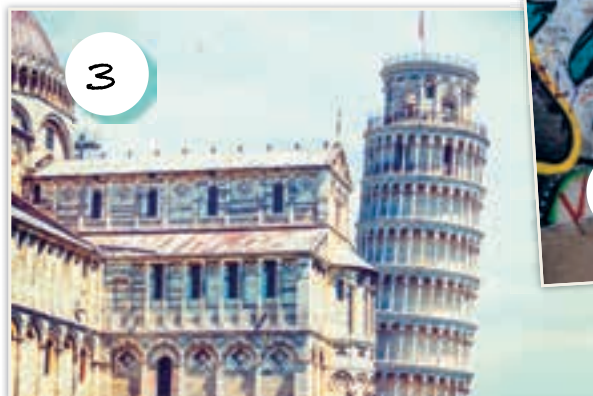
3

Thord och Lisbeth Karlsson

Solgatan 16

45194 Vänersborg

Svezia

Ordet vy betyder utsikt. Varför tror du att det heter vykort?

ex. korten som skickas har ofta ett foto som
visar natur- och kulturlandskap från
stället där man är.

Fotbeklädnad

Läs varje beskrivning och skriv bokstaven vid rätt sko. Då bildas ett ord.

Ö Pumps är en sko med hög klack som oftast bärs av kvinnor. Från början var det män som hade högklackade skor t.ex. ryttare som ville att foten lättare skulle sitta kvar i stigbygeln.

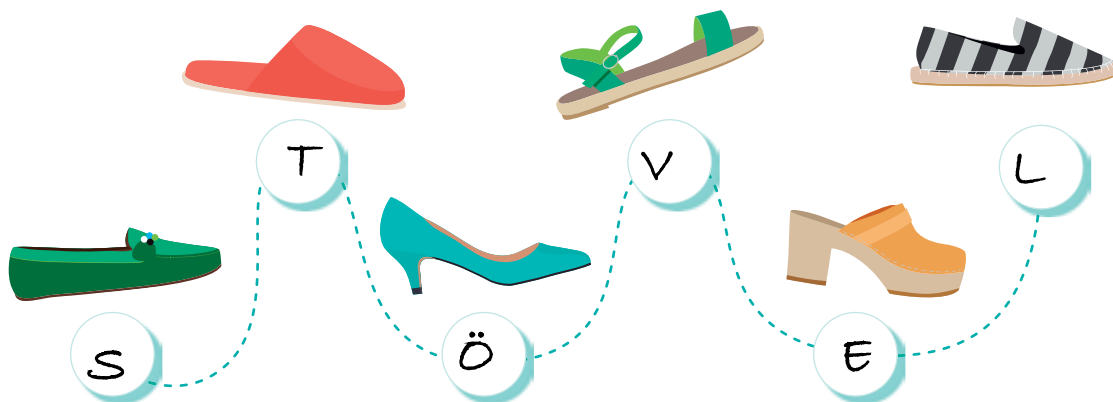
L Espadrillers är oftast tillverkade av ett tyg som sys för hand på en sula av en växt som heter jute. Ordet espadriller är franskt och kommer från Esparto som är ett slitstarkt gräs vid Medelhavet som också används till att göra rep.

S Mockasiner är gjorda av mjukt läder. Sulan sys ihop med en överdel som ofta pyntas med broderier, pärlor och fransar. Indianerna i Nordamerika var de som började använda mockasiner.

V Sandaler består av en sula och remmar som ser till att sulan sitter fast på foten, ibland med hjälp av remmar och spännen. Typiskt för en sandal är att man kan se tårna på den som bär sandalerna.

T Tofflor är mjuka skor utan klack som är tänkta att användas inomhus. I många länder anses det fint att ha tofflor inomhus och då kan de vara vackert dekorerade.

E Träskor är helt eller delvis gjorda av trä. Träskor används över hela världen men ser lite olika ut från land till land. Träskor skyddar fötterna på ett bra sätt och började därför användas av bönder. Idag är det inte bara fattigt folk som använder träskor utan det finns även dyra designträskor att köpa.

Shoe Mania

Läs instruktionen på engelska eller på svenska:

 Läs de engelska orden för olika sorters skor.
Skriv skornas namn på linjerna nedanför bilderna.

 Read the english words for different shoes. Write the name of the shoe on the lines below the shoe pictures.

green loafers
blue flip flops
red sneakers
brown boots
black Wellingtons
white slippers
orange high heels
yellow ballerina

Wellingtons

boots

ballerina

sneakers

flip flops

loafers

slippers

high heels

Korsord

Lös korsordet. Ta hjälp av orden i rutorna.

Vågrätt →

2. elektrisk urladdning med starkt ljussken på himlen
4. elektriska urladdningar med mullrande ljud
7. en enhet för temperatur
9. luften är så full av små vattendroppar att det är svårt att se
10. yrke där man samlar in och sammanställer data om väder och informerar om väder i media
12. skiner och ger värme
13. iskristaller som faller från moln
14. iskristaller på kalla ytor

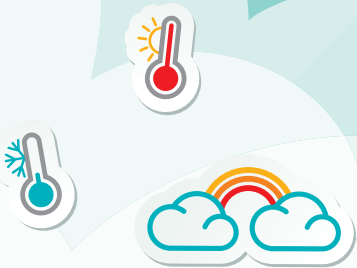
sol
snö
åska
blix
Celsius
meteorolog
frost
dimma

Lodrätt ↓

1. syns ibland på himlen efter regn
3. virvelstorm
5. regn som fryser till is i luften
6. ett mått på värme och kyla
8. bildas på vintern när snö smälter på t.ex. tak
9. vattendroppar på saker utomhus på morgonen
10. faller regn ifrån
11. vattendroppar från himlen

regn
moln
regnbåge
hagel
istapp
tornado
temperatur
dagg

Låneord

Låneord är ord som vi i Sverige har lånat från ett annat språk. Vi gör om orden lite så att de passar vårt svenska språk. Under Medeltiden fick vi låneord från tyskan och under 1700-talet hämtade vi ord från franskan. Från 1800-talet och framåt lånar vi de flesta orden från England och USA, speciellt inom områden som nöje, sport och teknik.

Varje ord i rutan till höger hör ihop med ett utländskt ord här nedanför. Skriv de svenska orden vid de utländska orden som de hör ihop med. Skriv sedan vilket språk du tror att de utländska orden kommer ifrån. Är det franska, engelska eller tyska?

mössa
balett
ketchup
spegel
skorsten
mode
rock
fönster
baguette
champagne
bandy
party

mütze	mössa	spiegel	spegel
schornstein	skorsten	fenster	fönster

Språk: tyska

mode	mode	champagne	champagne
ballet	balett	baguette	baguette

Språk: franska

party	party	rock	rock
ketchup	ketchup	bandy	bandy

Språk: engelska

Smeknamn och öknamn

Förr i tiden använde man bara förnamn och inga efternamn. För att man inte skulle blanda ihop personer med samma namn fick många ett tillnamn. Tillnamnet kunde berätta vilket yrke personen hade, hur man såg ut, var man bodde eller hur man var som människa. Taskiga tillnamn kallas för öknamn och snälla tillnamn kallas för smeknamn.

Magnus Träben	Anders Skräddare	Karl den store	Louise den fina
Helena Enöga	Bok-Karin	Lena med grenen	Buljong-Stina
Anke-Johan	Gnäll-Anna	Birgitta den kloka	Tok-Mats

Vilken av personerna beskrivs? Skriv namnet på raden. (Två namn blir över.)

Hon lagade jättegod soppa på värdshuset. Buljong-Stina

Han hade änder i en damm där han bodde. Anke-Johan

Kung som var framgångsrik krigare. Karl den store

Han blev av med foten i en olycka. Magnus Träben

Hon klagar jämt och ständigt. Gnäll-Anna

Han var konstig och annorlunda. Tok-Mats

Han sydde kläder åt de rika. Anders Skräddare

Hon hade fått en fiskekrok i vänstra ögat. Helena Enöga

Hon hade lärt sig läsa i klosterscholan. Bok-Karin

Hon var gammal och visste mycket. Birgitta den kloka

Vilket tillnamn tror du att du hade fått om tillnamn hade använts idag? Varför?

öppet svar

Vad blir det till middag?

Läs varje instruktion och leta efter rätt bild.

Skriv maträttens namn som rubrik ovanför receptet.

Tacos

1. Sätt ugnen på 175 grader.
2. Smält smör i en stekpanna. Lägg köttfärs i den varma pannan och stek så att den smular sig. Tillsätt kryddan när färsen börjar bli klar.
3. Häll i vatten. Stek i 3 minuter på låg värme.
4. Hacka alla grönsaker i småbitar.
5. Värm skalen några minuter i ugnen.
6. Lägg grönsakerna, färsen, gräddfil och riven ost i små skålar. Klart!

Bolognese

1. Skala och hacka lök.
2. Skala och riv en morot.
3. Fräs lök och vitlök i smör i en stekpanna. Lägg i köttfärs och stek så att den smular sig.
4. Tillsätt morot, buljongtärning, vatten, tomat och kryddor. Rör om och låt koka ca 15 min.
5. Tillsätt crème fraiche och koka lite till.
6. Koka spagettin och servera tillsammans med såsen. Klart!

Köttfärslimpa

1. Sätt på ugnen på 200°.
2. Blanda ströbröd och mjölk i en bunke.
3. Skala en lök och hacka fint. Gör samma sak med en vitlök. Fräs lökhacket mjukt i smör i en stekpanna.
4. Blanda ägg, tomatpuré, kryddor, stekt lök och köttfärs i bunken med ströbrödet. Rör samman allt och lägg i en avlång form.
5. Grädda i ugnen i 30 minuter. Servera med kokt potatis, grönsaker och lingon. Klart!

Köttbullar

1. Blanda ströbröd och grädde i en bunke. Lägg i köttfärs, lök, ägg, salt och peppar i bunken.
2. Rör till en deg. Forma degfärsen till små bollar. Stek bollarna i en panna i cirka fem minuter.
3. Skala potatis. Skär potatisen i halvor. Koka potatisen så att den nästan faller sönder när du petar på den. Häll bort vattnet i kastrullen så att bara potatisen är kvar. Mosa potatisen direkt i kastrullen. Häll i varm mjölk och rör om så att det bildas en jämn potatissmet.
4. Servera gärna med lingon. Klart!

Köttfärslimpa

Väderleksrapport

Väderleksrapporten stämmer inte. Byt ut de blå orden mot passande ord från rutan. Skriv de nya orden.

Södra Sverige får skinande **åska**. sol

Det är **regnigt** över Danmark. soligt

Västra Norrland får snöblandat **snö**. regn

Högsta temperaturen i Sverige blir -2 grader. Lägsta

I Norrland kan det bli **plusgrader**. minusgrader

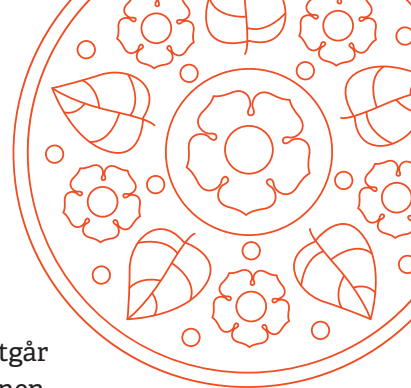
I mellersta delarna av Sverige sprider sig en tät **moln**. dimma

I mellansverige blir det växlande **snöighet**. molnighet

De mellersta delarna av landet kan också få **åskskurar**. regnskurar

Mandala

En *mandala* är en symbol för universum inom hinduism och buddism och är därför vanliga i Asien. Ordet mandala betyder *cirkel* på det indiska språket sanskrit. En mandala är oftast en cirkelformad svartvit bild med ett regelbundet mönster som utgår från en mittpunkt. Att måla mandala sägs stärka koncentrationen.

Måla mandalan. Tänk på att mönstret som du färglägger på den ena sidan ska vara identiskt på den andra sidan.

individuell frihet

Tycker du att det är avkopplande och avstressande att färglägga mönster? Ja Nej

Förklara varför du tycker så. _____

öppet svar

Seglarexamen

När man seglar gäller det inte bara att förstå vindar och vatten. Man måste även förstå seglarspråket.

Ordet **kaptan** känner du nog till. Kaptenen bestämmer på båten. Kaptenen kan även kallas **skeppare**. Den som styr båten kallas **rorsman**, eller **styrman**. På en båt kan det också finnas en hjälpreda som fixar det ena och andra under seglatsen. Hjälpredan kallas för **gast**.

Det heter inte fram och bak när du är på en båt. Längst fram i båten kallas **för** och längst bak i båten kallas **akter**.

På båten säger man inte höger eller vänster, utan **babord** och **styrbord**. Styrbord är alltid till höger om man tittar framåt mot fören.

På båten finns en massa snören. Men snören – det säger man absolut inte när man seglar! **Tamp** är ett snöre som man använder för att binda fast båten. **Skot** är ett snöre som man använder för att styra båten. **Vant** och **stag** är två metallsnören som håller fast masten. Och **masten** är den höga pinnen som seglen sitter fast i. Tvärs ut från masten sitter en pinne till. Det är **bommen**. Utan bommen kan man inte svänga båten. När man **riggar** båten så hissar man upp seglen.

Förresten, när du knyter fast något i en båt, säg då inte knut – säg istället **knop!**

Båten har ofta inte en ratt utan styrs med ett **roder**. Rodret ser ut som ett brännbollstrå. När man seglar sitter man bak i båten i något som kallas **sittbrunn**. Det är som en stor skål i båten med bänkar. Om man vill gå in i båten går man in i **ruffen**. Och ska du sova över så ligger du inte i en säng utan i en **koj**. Själva båtens underdel kallas **skrov**. Den del av skrovet som ligger under vattnet kallar man **köl**. Utan köl välter båten.

En **hamn** är en plats där båtar ligger när de inte seglar. Om du har förtöjt båten i en hamn behöver du ofta hänga ut gummiballonger runt båten. Gummiballongerna heter **fendrar** och skyddar båten mot att skavas – mot t.ex. **kajen** eller andra båtar. En kaj är en hamnkant gjord av trä eller betong men du kan också lägga till vid en brygga.

Och till sist: När du är på en båt och behöver spotta. Spotta då inte i **lovart**, alltså i motvind.

Klarar du seglarexamen? Skriv **R** om påståendet är rätt.
Skriv **F** om påståendet är fel.

- S Vänster och höger kallas babord och styrbord.
S Kaptenen bestämmer på båten.
F "Ge mig snöret där" är bra seglarspråk.
F Gasten styr ofta båten.
F Masten kallas det staket som är fäst runt båten.
S Om du seglar mycket är det bra att kunna många knopar.
S Om det börjar regna kan du krypa ned i ruffen.
F När man förtöjer båten, då svänger man åt ett annat håll.
S Fender är ett redskap som skyddar båten.
F En köl är inte så viktigt att ha på en segelbåt.
S Masten och bommen håller fast seglet.
F Till sittbrunnen går man om man behöver gå på toaletten.

Ringa in ordet som passar.

Bakre delen på båten kallas ...

ruff. skrov. **akter.**

Främre delen på båten kallas ...

för. köl. ruff.

Pålen rakt upp som håller seglet kallas ...

för. **mast.** skrov.

Duk som fångar vinden kallas ...

köl. ruff. **segel.**

Båtens sidor och botten kallas ...

akter. **skrov.** segel.

Man styr båten med ett ...

roder. segel. mast.

Rummet på båten där man kan gå in om väder är dåligt kallas ...

skrov. **ruff.** köl.

En dag i fjällen

Läs om de olika skidorterna och fyll i den information som saknas i tabellen.

STORBERGET

Från toppen av det snösäkra Storberget har ni utsikt i alla fyra väderstreck på 487 meters höjd. Förutom vår topprestaurang Utsikten kan ni äta på någon av våra två pizzerior nere i dalen. Där serveras extra stora storpizzor.

Hos oss hittar du en snöpark med hopp och räcken där du kan göra konster. Parken öppnar samma tid som våra 2 sittliftar och 13 knappliftar, kl. 09:00.

Varje dag arrangeras roliga tävlingar för olika åldersgrupper i någon av våra 36 backar. Det finns också möjlighet till kvällsåkning fram till kl. 21:00 då backarna stänger. Allt detta ingår då du köper ett en-dags-lifkort för 420 kronor.

I Storbergets sluttningar hittar du ett stort antal stugor lägligt placerade så att du bara kan spänna på dig skidorna och åka rätt ut i backen.

FJÄLLDALEN

Längtar du efter värmande sol, breda pister och snälla barnbackar så är detta skidorten för dig. Vi har moderna liftar: 6 ankarliftar och 19 knappliftar. Om du hyr en stuga hos oss ingår gratis skidbuss i liftkortet.

Du betalar endast 390 kronor för en dags skön skidåkning i någon av våra 8 blå, 3 gröna, 6 röda och 2 branta backar. En av de svarta backarna är en utmaning även för de mest erfarna utförsåkarna.

Skidorternas öppettider är kl. 10:00–15:00.

Om du blir hungrig kan du äta i något av våra två värdshus eller i det mysiga cafét bredvid sittliften.

SNÖLANDET

Här kan ni kombinera varierande skidåkning med shopping och god mat. Tyngdpunkten ligger på nybörjar- och barnbackar.

Barnens favorit är vår maskot Frostis som promenerar mellan grillplatserna och värmestugorna varje dag vid lunchtid. Förutom Frostis kök & bar kan du köpa hamburgare på något av våra 4 snabbmatsmatställen.

Här bor ni i stugor eller i lägenheter nära 16 backar och 9 skidliftar som har öppet kl. 09:00–17:00. Ett dagskort kostar endast 390 kronor.

Här kan alla åldrar och åkare på olika nivåer njuta av en skön skidåkning.

	antal liftar	pris liftkort	antal backar	antal matställen	öppettider
Storberget	15	420:-	36	3 st.	9-21
Fjälldalen	25	390:-	19	3 st.	10-15
Snölandet	9	390:-	16	5 st.	9-17

Para ihop rätt lift med rätt bild. Skriv liftens namn under bilden.

ankarlift

kabinlift

sittlift

sittlift

ankarlift

kabinlift

Liber AB
ISBN 978-91-47-12636-1
© 2018 Liber AB

Redaktion: Tina Tärnrot, Helena Hammarqvist
Formgivare: Marta Coronel
Bildredaktör: Marta Coronel, Tina Tärnrot, Mikael Myrnerts
Produktion: Eva Runeberg Pählman

Första upplagan
1

Repro: Repro 8 AB, Stockholm
Tryck: People Printing, Kina 2018

Bildförteckning:

Mbari 9 (1)

Scubazoo/Science Photo Library/IBL 9 (3)

Jenny Nyströms och Curt Stoopendaals stiftelse/Kalmar läns museum 14

SVT 53

övriga foton Shutterstock

Kopieringsförbud

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen och får ej helt eller delvis kopieras. Kopiering för undervisningsändamål enligt BONUS-avtal är inte tillåten. Intrång i upphovsmannens rättigheter enligt upphovsrättslagen kan medföra straff (böter eller fängelse), skadestånd och beslag/förstöring av olovligt framställt material. Såväl analog som digital kopiering regleras i BONUS-avtalet. Läs mer på www.bonuscopyright.se.

Liber AB, 113 98 Stockholm
tfn 08-690 90 00
www.liber.se
kundservice tfn 08-690 93 30
e-post: kundservice.liber@liber.se